

ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ
TENDERS REVIEW AUTHORITY

Λεωφ. Γρίβα Διγενή 81-83, 2ος όροφος, Τ.Θ. 24820, 1304 Λευκωσία
Τηλ.: 22445100, Φαξ: 22445107, Email: tra@aap.gov.cy, Web: www.tra.gov.cy

Προσφυγή Αρ. 12/2023

Μεταξύ:

JCC PAYMENT SYSTEMS LTD

Αιτητών

v.

ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Αναθέτουσας Αρχής

**Αναθεωρητική Αρχή
Προσφορών:**

Έφη Παπαδοπούλου, Πρόεδρος
Λοΐζος Κάππας, Μέλος
Γιώργος Αναστασίου, Μέλος
Σόλων Παπαθεοχάρους, Μέλος
Δήμος Θωμά, Μέλος

Αιτητές:

JCC PAYMENT SYSTEMS LTD

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Πολύβιο Πολυβίου, Δικηγόρο για Χρυσ αφίνης & Πολυβίου ΔΕΠΕ
2. Μαρία Αντωνίου, Δικηγόρο για Χρυσ αφίνης & Πολυβίου ΔΕΠΕ
3. Έλενα Δαμιανού, Δικηγόρο για Χρυσ αφίνης & Πολυβίου ΔΕΠΕ
4. Ελισάβετ Χαραλάμπους, Δικηγόρο για Χρυσ αφίνης & Πολυβίου ΔΕΠΕ
5. Νικόδημο Δαμιανό, Γενικό Διευθυντή JCC
6. Μιχάλη Σκέντερ, CFO, Λειτουργό JCC

Αναθέτουσα Αρχή:

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Φίλιππο Κατράνη, Διευθυντή Λογιστικών Υπηρεσιών - Γενικό Λογιστήριο
2. Χρυσανθο Παπαχρυσάνθου, Λογιστή - Γενικό Λογιστήριο
3. Χρίστο Κυριακίδη, Λειτουργό Γενικού Λογιστηρίου
4. Μαρίνο Χριστοφή, Λογιστή Γενικού Λογιστηρίου

Ημερομηνία έκδοσης Απόφασης: 10 Ιουλίου, 2023

Η απόφαση μας δεν είναι ομόφωνη. Με την απόφαση της πλειοψηφίας συμφωνούν η Πρόεδρος, κα Έφη Παπαδοπούλου και τα μέλη κ.κ. Λοΐζος Κάππας, Σόλων Παπαθεοχάρους και Δήμος Θωμά.

Το Μέλος κος Γιώργος Αναστασίου έχει διαφορετική απόφαση.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

Η κατακύρωση στα πλαίσια επανεξέτασης του διαγωνισμού ΓΛ1/22 με τίτλο «Παροχή υπηρεσιών διεκπεραίωσης ηλεκτρονικών συναλλαγών του Δημοσίου» (ο Διαγωνισμός) από το Γενικό Λογιστήριο, («η Αναθέτουσα Αρχή») στην εταιρεία VIVA PAYMENTS SERVICES S.A. («ο Επιτυχών») για το Τμήμα 1 και το Τμήμα 2 για το ποσό των €3.921.273,72 και €172.942,88 αντίστοιχα, είχε ως αποτέλεσμα την καταχώρηση από τους Αιτητές στις 15.03.2023 της παρούσας προσφυγής. Η προσφορά των Αιτητών δεν επιλέγηκε καθότι δεν αναδείχθηκε ως η πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης προσφορά βάσει τιμής ανά τμήμα.

Ο Διαγωνισμός προκηρύχθηκε στις 07.01.2022 με τελευταία ημερομηνία υποβολής των προσφορών, μετά από παρατάσεις, την 21.03.2022.

Σκοπός του Διαγωνισμού είναι η παροχή υπηρεσιών διεκπεραίωσης ηλεκτρονικών συναλλαγών του Δημοσίου που πραγματοποιούνται μέσω καρτών (Τμήμα 1) και Account Payment Initiation (Τμήμα 2).

Προσφορές υποβλήθηκαν από τρεις Οικονομικούς Φορείς. Οι Αιτητές υπέβαλαν προσφορά και για τα δύο Τμήματα.

Για τον ίδιο διαγωνισμό είχε καταχωρηθεί η Προσφυγή 18/2022¹ στα πλαίσια της οποίας η κατακύρωση του διαγωνισμού στον εδώ Επιτυχόντα ακυρώθηκε λόγω

---

¹ JCC Payment Systems Ltd v. Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας, Προσφυγή 18/2022 ημερ. 22.11.2022

παράνομης συγκρότησης της Επιτροπής Αξιολόγησης και του Συμβουλίου Προσφορών. Η Αναθέτουσα Αρχή μετά την ακυρωτική απόφαση προχώρησε στο διορισμό νέας Επιτροπής Αξιολόγησης, η οποία αφού αξιολόγησε εκ νέου τις προσφορές υπέβαλε νέα έκθεση στο Συμβούλιο Προσφορών το οποίο και υιοθέτησε την εισήγηση της για κατακύρωση του διαγωνισμού στον Επιτυχόντα. Τα αποτελέσματα του διαγωνισμού κοινοποιήθηκαν στους Αιτητές με επιστολή ημερομηνίας 01.03.2023.

Οι Αιτητές με την προσφυγή τους, την γραπτή τους αγόρευση και ενώπιον μας αμφισβήτησαν τη νομιμότητα της πιο πάνω απόφασης για διάφορους λόγους.

Είναι η θέση τους ότι η προσβαλλόμενη απόφαση με βάση τα έγγραφα του Διαγωνισμού και/ή τον περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμο του 2016 (Ν.73(Ι)/2016) είναι παράνομη. Επίσης παραβιάζει τις αρχές που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις και/ή καθιερώνονται με τον περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο του 1999 (Ν.158(Ι)/1999) και ειδικότερα τις αρχές της επανεξέτασης.

Πρώτος ισχυρισμός των Αιτητών είναι ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει το ακυρωτικό αποτέλεσμα της Προσφυγής 18/2022. Εφόσον, αναφέρουν, η συγκρότηση της Επιτροπής Αξιολόγησης κρίθηκε παράνομη, τόσο ο διορισμός της όσο και όλες οι αποφάσεις που αυτή έλαβε και οτιδήποτε ακολούθησε έχουν συμπαρασυρθεί σε ακυρότητα, αφού λήφθηκαν από αναρμόδιο όργανο.

Η Επιτροπή Αξιολόγησης, αναφέρουν, η οποία στα πλαίσια της Προσφυγής 18/2022 κρίθηκε παράνομη, για σκοπούς αξιολόγησης του Εντύπου 8 «Έντυπο Λειτουργικών και Τεχνικών Απαιτήσεων», διόρισε στη βάση του Κανονισμού 9(4) της Κ.Δ.Π. 201/2007 («οι Κανονισμοί») τον κ. Ν. Καραμάνο ειδικό εμπειρογνώμονα, ο οποίος πριν τη συμμετοχή του στη συνεδρία της Επιτροπής Αξιολόγησης ημερομηνίας 12.04.2022 υπέγραψε Δήλωση Ευσυνειδησίας. Ακολούθως, ο κ. Καραμάνος υπέβαλε γραπτώς τα σχόλια του επί του Εντύπου 8 για όλους τους προσφοροδότες, τα οποία αφού αξιολογήθηκαν από την τότε Επιτροπή Αξιολόγησης υιοθετήθηκαν σε συνεδρία της στις 10.05.2022.

Στα πλαίσια της διαδικασίας επανεξέτασης, πρακτικό ημερ. 25.01.2023, η νέα Επιτροπή Αξιολόγησης, η οποία διορίστηκε από τη Γενική Λογίστρια στις 16.12.2022, αποφάσισε ότι δεν χρειάζεται η εκ νέου αξιολόγηση του Εντύπου 8, καθώς υπάρχουν ήδη τα ευρήματα του ειδικού εμπειρογνώμονα ημερ. 26.04.2022. Παρόλα αυτά, όμως, ζήτησε την επιβεβαίωσή τους και ο ειδικός εμπειρογνώμονας τα επιβεβαίωσε με ηλεκτρονικό μήνυμα ημερ. 31.01.2023.

Σύμφωνα με τους Αιτητές, η υιοθέτηση από τη νέα Επιτροπή Αξιολόγησης των ευρημάτων του ειδικού εμπειρογνώμονα, τον οποίο διόρισε η παράνομη Επιτροπή Αξιολόγησης, και τα οποία όπως και ο διορισμός του συμπαρασύρθηκαν σε ακυρότητα στην απουσία νέας απόφασης ανάθεσης στον κ. Καραμάνο, καθιστούν μεμπτή και παράνομη την προσβαλλόμενη απόφαση.

Πρόκειται, αναφέρουν, για διαδικασία επανεξέτασης, με ορισμό νέας Επιτροπής Αξιολόγησης και όχι συνέχιση της διαδικασίας ώστε οι κρίσεις και αποφάσεις της μίας σύνθεσης να μετατρέπονται σε κρίσεις και αποφάσεις της άλλης. Η όλη διαδικασία, τονίζουν, μετά το διορισμό της νέας Επιτροπής, έπρεπε να επαναληφθεί, αφού επρόκειτο για νέο συλλογικό όργανο. Επίσης, ενόψει του διορισμού νέας Επιτροπής ο κος Καραμάνος έπρεπε να υπογράψει νέα δήλωση ευσυνειδησίας όπως έπραξαν τα νέα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης και όχι στην Έκθεση να επισυναφθεί η δήλωσή του ημερ. 12.04.2022.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 21(1) των Κανονισμών, η υπογραφή της εν λόγω δήλωσης πριν την ανάληψη των καθηκόντων διασφαλίζει την αμεροληψία των προσώπων και την επιθυμητή διαφάνεια στις διαδικασίες των δημόσιων προσφορών. Ειδικά όταν πρόκειται για εμπειρογνώμονες ή μελετητές, η ανάγκη για διασφάλιση των εχέγγυων αμεροληψίας και διαφάνειας είναι αυξημένη και προς τούτο παραπέμπουν στην απόφαση *Lella Kentonis Investment Co Ltd v. Κυπριακή Δημοκρατία* (2008) 4 AAD 889.

Δεύτερος ισχυρισμός των Αιτητών είναι ότι η ανάθεση στον ιδιώτη εμπειρογνώμονα είναι παράνομη λόγω μη έγκυρης σύναψης σύμβασης μεταξύ των μερών κατά παράβαση του άρθρου 25(1) του περί Συμβάσεων Νόμου, Κεφ. 149 αλλά και των αρχών της χρηστής διοίκησης και της αμεροληψίας.

Από την αλληλογραφία, αναφέρουν, σχετικά με την ανάθεση και τους όρους εντολής του, προκύπτει ότι ο κ. Καραμάνος αποδέχθηκε ανάθεση χωρίς αμοιβή με

αποτέλεσμα να μην έχει συνομολογηθεί νομικά έγκυρη και εκτελεστή σύμβαση και παρέπεμψαν σε σχετικό σύγγραμμα².

Η παράλειψη συνομολόγησης έγκυρης σύμβασης, υποστηρίζουν, συμπαρασύρει σε ακυρότητα τόσο τα σχόλια του κου Καραμάνου επί του Εντύπου 8, όσο και τη δήλωση ευσυνειδησίας που υπέγραψε στις 12.04.2022.

Περαιτέρω, το γεγονός της παροχής των υπηρεσιών του εμπειρογνώμονα χωρίς αμοιβή καταστρατηγεί την αρχή της αμεροληψίας.

Άλλος ισχυρισμός των Αιτητών είναι η μη τήρηση από την Επιτροπή Αξιολόγησης άρθρων πρακτικών.

Η νέα Επιτροπή Αξιολόγησης, υποδεικνύουν, κατά τη συνεδρία ημερομηνίας 25.01.2023 από τη μια υιοθετεί τα ευρήματα του κου Καραμάνου και από την άλλη ζητά επιβεβαίωση της πληρότητας των τεχνικών και λειτουργικών απαιτήσεων των οικονομικών φορέων ενώ ο κος Καραμάνος ανταποκρίνεται και επιβεβαιώνει τις διαπιστώσεις του στις 31.01.2023. Στην ουσία η Επιτροπή αναφέρεται σε επιβεβαίωση η οποία λήφθηκε εκ των υστέρων. Με παραπομπή σε νομολογία³, υποστηρίζουν ότι πρόκειται για μη λεπτομερή και έγκυρα πρακτικά κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης και της καλής πίστης.

---

² Σύγγραμμα του Π.Γ. Πολυβίου, «Το Δίκαιο των Συμβάσεων στο Κοινοδίκαιο και στο Κυπριακό Δίκαιο», 2021, Τόμος Α (σελ. 156-160)

³ Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ν. Γιαννάκη Τσικουρή κ.α., Α.Ε. 19/11, ημερ. 22.12.2016, Στυλιανός Αγαθοκλέους ν. Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας (2016) 3 ΑΑΔ 359, Dome Investments Ltd ν. Συμβουλίου Βελτιώσεως Αγίας Νάπας κ.ά. (1989) 3B ΑΑΔ 741, Δέσποινα Γεωργίου ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (2009) 4A ΑΑΔ 416

Άλλος ισχυρισμός των Αιτητών είναι ότι η απόφαση του Συμβουλίου Προσφορών να κρίνει ότι η προσφορά του Επιτυχόντα δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή είναι παράνομη και αντικανονική.

Από τα γεγονότα, αναφέρουν, και την Έκθεση της Επιτροπής Αξιολόγησης, προκύπτει ότι για να κριθεί ότι η προσφορά του επιτυχόντα ήταν κατά 21.57% χαμηλότερη της εκτιμώμενης δαπάνης, έγιναν αποδεχτά όσα ο Επιτυχών στα πλαίσια της προβλεπόμενης στο Άρθρο 69 του Ν. 73(I)/2016 διαδικασίας ανέφερε.

Στη συνέχεια, όμως το Συμβούλιο Προσφορών στις 24.02.2023 παρά την απόφαση της Επιτροπής Αξιολόγησης ότι η προσφορά του Επιτυχόντα φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, αποφάσισε, χωρίς οποιαδήποτε εξήγηση και/ή ειδική και πειστική αιτιολογία ότι δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή, ακυρώνοντας έτσι και τη διαδικασία που ακολουθήθηκε με βάση το άρθρο 69 του Νόμου.

Οι Αιτητές με άλλο λόγο ακύρωσης ισχυρίζονται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση λήφθηκε στη βάση λανθασμένων κριτηρίων και/ή λανθασμένης βάσης σύγκρισης, κατά παράβαση των αρχών της ισότητας, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της διαφάνειας που θα πρέπει να διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις.

Ο Διαγωνισμός, αναφέρουν, ο οποίος αφορά δύο τμήματα έχει εκτιμώμενη αξία €25.000.000 και για τα δύο Τμήματα, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.. Αναλύεται δε σε €15.000.000 για τα πρώτα τρία χρόνια και €10.000.000 δικαίωμα προαίρεσης για τα επόμενα δυο χρόνια. Δηλαδή και για τα δύο Τμήματα για κάθε

χρόνο η εκτιμώμενη αξία καθορίστηκε στο ποσό των €5.000.000. Με βάση το Έντυπο 9 – Οικονομική Προσφορά, το Έντυπο 9Α – Ανάλυση Οικονομικής Προσφοράς Τμήμα 1 και το Έντυπο 9Α – Ανάλυση Οικονομικής Προσφοράς Τμήμα 2, οι προσφοροδότες καλούνταν να υποβάλουν προσφορά για το κάθε Τμήμα χωριστά.

Σύμφωνα με τους Αιτητές, η Επιτροπή Αξιολόγησης στα πλαίσια της αξιολόγησης, λανθασμένα συγκρίνει το συνολικό ποσό της εκτιμώμενης αξίας των €5.000.000 που σύμφωνα με τα έγγραφα του Διαγωνισμού περιλαμβάνει τόσο το Τμήμα 1 όσο και το Τμήμα 2, με τα ποσά που υπέβαλαν οι προσφοροδότες μόνο για το Τμήμα 1, αγνοώντας τα ποσά που υπέβαλαν για το Τμήμα 2. Συνεπώς υποστηρίζουν η λανθασμένη βάση εκτίμησης που χρησιμοποιήθηκε και η λανθασμένη σύγκριση των εν λόγω ποσών, υπό πλάνη οδηγεί σε λανθασμένη απόκλιση 21.57% για την προσφορά του Επιτυχόντα και 11.05% για την προσφορά των Αιτητών, ενώ το ορθό ποσοστό απόκλισης για τον Επιτυχόντα είναι 18.1% και για τους ίδιους 0.6%.

Η Αναθέτουσα Αρχή, συνεχίζουν, εφόσον δεν γνωστοποίησε στους προσφοροδότες ότι το ποσό της εκτιμώμενης αξίας δεν περιλάμβανε το Τμήμα 2 όφειλε, έχοντας υπόψη το κριτήριο ανάθεσης, να προβεί σε σύγκριση των τιμών των προσφορών που υποβλήθηκαν με την εκτιμώμενη αξία της Σύμβασης.

Η Επιτροπή Αξιολόγησης και το Συμβούλιο Προσφορών, κατά τη λήψη της επίδικης απόφασης κατέληξαν στο συνολικό ποσό των €4.094.216,60 (για το Τμήμα 1 €3.921.273,72 και για το Τμήμα 2 €172.942,88).

Η πιο πάνω ενέργεια της Αναθέτουσας Αρχής, σημειώνουν, παραβιάζει κατάφωρα την αρχή της ισότητας, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της διαφάνειας που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις και που επιβάλλουν τα κριτήρια ανάθεσης να είναι αντικειμενικά, ώστε να διασφαλίζεται η αντικειμενική σύγκριση και αξιολόγηση των προσφορών υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού.

Με αναφορά σε νομολογία⁴ υποστηρίζουν ότι με την τροποποίηση του κριτηρίου ανάθεσης και της βάσης σύγκρισης των τιμών των προσφοροδοτών υπάρχει παραβίαση της αρχής της διασφάλισης του υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των προσφοροδοτών.

Επόμενος ισχυρισμός των Αιτητών είναι ότι η προσφορά του Επιτυχόντα ήταν ασυνήθιστα χαμηλή και η Αναθέτουσα Αρχή, κατά παράβαση του άρθρου 69 του Νόμου δεν ερεύνησε, ως όφειλε, τις εξηγήσεις που έδωσε ο Επιτυχών. Τα στοιχεία ισχυρίζονται που παρέθεσε με την επιστολή του ημερομηνίας 03.02.2023, δεν ικανοποιούν ότι η προσφορά του είναι «genuine» (γνήσια), «reliable and serious» (αξιόπιστη και σοβαρή) ή ότι είναι «genuine and viable» (γνήσια και βιώσιμη) όπως η νομολογία⁵ απαιτεί.

Ο Επιτυχών ισχυρίζονται δεν απαντά στα ερωτήματα της Αναθέτουσας Αρχής αλλά επικεντρώνεται σε άσχετα ζητήματα (όπως την κατ' ισχυρισμό μονοπωλιακή θέση των Αιτητών στην Κυπριακή αγορά). Παρά την απουσία σοβαρού στοιχείου προς

---

⁴ Αιμίλιος Έλληνας & Σια Λτδ v. Υπουργείου Οικονομικών κ.α. (1990) 3 ΑΑΔ 181, Ιακωβου- Papaellinas Joint Venture v. Τμήματος Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, Ι.Π. 7/2010, ημερ. 25.05.2010

⁵ Logicom Public Limited v. Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών κ.α., Α.Ε. 153/2009, ημερ. 14.01.2014

απόδειξη των ισχυρισμών του Επιτυχόντα, η Επιτροπή Αξιολόγησης κατά τη συνεδρία της ημερομηνίας 09.02.2023 αποδέχθηκε την κατ' ισχυρισμό «τεκμηρίωση» τους, χωρίς να ερευνήσει τους ισχυρισμούς του τους οποίους οι Αιτητές σχολιάζουν ένα προς ένα όπως αυτοί καταγράφονται στην επιστολή του ημερ. 03.02.2023 σε σχέση με την τιμή της προσφοράς του.

Τέλος οι Αιτητές θεωρούν ότι η προσφορά του Επιτυχόντα δεν πληροί τον όρο 6.3.1 του Μέρους Α. Ο Επιτυχών αναφέρουν, όπως η ίδια η Επιτροπή Αξιολόγησης διαπίστωσε στη συνεδρία της ημερομηνίας 23.01.2023 καίτοι δεν έχει συμπληρώσει ορθά το Έντυπο 3, επέλεξε να μην ζητήσει διευκρινίσεις αλλά να ερευνήσει το θέμα η ίδια χωρίς όμως να καταγράψει τα στοιχεία που την οδήγησαν στην κατάληξή της ότι το κριτήριο της χρηματοοικονομικής επάρκειας της παραγράφου 6.3.1 του Μέρους Α πληρούται.

Η Αναθέτουσα Αρχή τους ισχυρισμούς των Αιτητών τους θεωρεί αβάσιμους και υποστηρίζει το καθόλα νόμιμο της απόφασης της.

Τον ισχυρισμό των Αιτητών ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει το δεδικασμένο που προέκυψε από την ακυρωτική απόφαση στην Προσφυγή 18/2022, τον απορρίπτει ως αβάσιμο.

Η απόφαση της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, ισχυρίζεται σύμφωνα με τη νομολογία⁶, δεν παράγει δικαστικό δεδικασμένο, υπό την έννοια του άρθρου 59,

---

⁶ Vouros Healthcare Ltd v. Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (2012) 3 ΑΑΔ 316

παρ. 1 του Περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, Ν. 158(I)/1999, ώστε αυτό να τυγχάνει εφαρμογής. Το συγκεκριμένο άρθρο ρητώς αναφέρεται σε αποφάσεις Δικαστηρίου και η Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών δεν αποτελεί Δικαστήριο.

Η Αναθέτουσα Αρχή, σεβόμενη την ακυρωτική απόφαση προχώρησε σε επανεξέταση, από το στάδιο που κρίθηκε ότι πάσχει η απόφασή της, σύμφωνα δε με τη νομολογία η επανεξέταση διενεργείται στη βάση του ακυρωτικού αποτελέσματος και όχι εφ' όλης της ύλης, χωρίς βέβαια να επηρεάζεται η νομολογιακά αναγνωρισμένη δυνατότητα του διοικητικού οργάνου να επαναδιερευνά όταν διαπιστώνεται λόγος.

Σ' ότι αφορά τον ιδιώτη σύμβουλο/μελετητή, σύμφωνα με τους Κανονισμούς, δεν προβλέπεται διαδικασία τυπικού διορισμού, όπως προβλέπεται για την Επιτροπή Αξιολόγησης ή το Συμβούλιο Προσφορών, αλλά διαδικασία ανάθεσης σ' αυτόν της αξιολόγησης. Στον κο Ν. Καραμάνο, πρώην Γενικό Διευθυντή εταιρείας Ηλεκτρονικών Πληρωμών και Σύμβουλο του Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, ο οποίος είχε επίσης εμπλοκή στην ετοιμασία του Εντύπου 8, η Επιτροπή Αξιολόγησης στα πλαίσια της πρώτης διαδικασίας ανέθεσε την αξιολόγηση του περιεχομένου του Εντύπου 8 όλων των οικονομικών φορέων και την ετοιμασία σχετικής έκθεσης. Στα πλαίσια της εν λόγω διαδικασίας, ο κος Ν. Καραμάνος υπέγραψε δήλωση ευσυνειδησίας και ετοίμασε σχετική έκθεση την οποία και υπέβαλε στην Επιτροπή Αξιολόγησης, η συγκρότηση της οποίας κρίθηκε παράνομη χωρίς όμως τα ευρήματα του να ακυρωθούν. Συνεπώς, υποστηρίζει,

εύλογα κατά την επανεξέταση η νέα Επιτροπή Αξιολόγησης αποφάσισε ότι δεν χρειάζεται η εξ υπαρχής αξιολόγηση του Εντύπου 8 από τον κ. Ν. Καραμάνο και υιοθέτησε τα ευρήματα που αυτός υπέβαλε στην προηγούμενη Έκθεση Αξιολόγησης. Με την ενέργεια της η νέα Επιτροπή Αξιολόγησης να ζητήσει επιβεβαίωση των στοιχείων, στην ουσία ζήτησε επιβεβαίωση όσων αποτελούσαν ήδη μέρος του διοικητικού φακέλου και τούτο για να αποκλείσει κάθε πιθανή αμφιβολία, ως προς την πληρότητα τους. Η νέα Επιτροπή Αξιολόγησης, με την απόφασή της να ζητήσει επιβεβαίωση των ευρημάτων του κ. Ν. Καραμάνου στην ουσία αποδέχεται τόσο τη συμμετοχή, όσο και τα ευρήματα του στην διαδικασία επαναξιολόγησης και σε καμία περίπτωση δεν υιοθετήθηκαν αποφάσεις και κρίσεις της προηγούμενης Επιτροπής Αξιολόγησης. Ούτε ο ειδικός εμπειρογνώμονας όφειλε να υπογράψει νέα δήλωση ευσυνειδησίας. Ο Κανονισμός 21 των Κανονισμών, και η έννοια της επανεξέτασης δεν επιβάλλουν την επανυπογραφή των στοιχείων που αφορούν τη διαδικασία αξιολόγησης, εφόσον ήδη υπάρχουν στο διοικητικό φάκελο. Σε κάθε περίπτωση ο κ. Ν. Καραμάνος προτού επιβεβαιώσει την αξιολόγηση ενώπιον της νέας Επιτροπής Αξιολόγησης, είχε προβεί στην υπογραφή της Δήλωσης.

Η Αναθέτουσα Αρχή απορρίπτει επίσης τον ισχυρισμό ότι για τη σύναψη σύμβασης απαιτείται η καταβολή αμοιβής. Πουθενά αναφέρει στον Κανονισμό δεν προβλέπεται τέτοια προϋπόθεση ώστε να τίθεται ζήτημα με την ανάθεση αξιολόγησης του Εντύπου 8 στον κ. Ν. Καραμάνο. Η διασφάλιση της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της αμεροληψίας, επιτυγχάνεται με την υπογραφή της

δήλωσης ευσυνειδησίας εκ μέρους του συμβούλου μελετητή. Επιπρόσθετα, ο κος Ν. Καραμάνος παρέχει υπηρεσίες στο Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής έναντι συγκεκριμένης αμοιβής από 1^η Δεκεμβρίου 2021.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό ότι κατά τη συνεδρία της Επιτροπής Αξιολόγησης ημερ. 25.01.2023 δεν τηρήθηκαν άρτια πρακτικά, η Αναθέτουσα Αρχή επισημαίνει ότι για την αξιολόγηση των προσφορών η Επιτροπή Αξιολόγησης παρακάθισε σε πέντε συνεδρίες τα πρακτικά των οποίων επισυνάφθηκαν στην Έκθεση Αξιολόγησης για σκοπούς πληρότητας της έκθεσης αξιολόγησης των προσφορών.

Η αναφορά, τονίζει, στο πρακτικό της Επιτροπής Αξιολόγησης ημερομηνίας 25.01.2023 στο επιβεβαιωτικό ηλεκτρονικό μήνυμα ημερ. 31.01.2023 αποτελεί αυταπόδεικτο άνευ προσθέσεως και άνευ ουσίας σφάλμα (genuine mistake), το οποίο προέκυψε κατά την ετοιμασία του πρακτικού. Πρόκειται αναφέρει για επουσιώδη παρατυπία η οποία ούτε την ουσία της υπόθεσης, ούτε τον έλεγχο της απόφασης επηρεάζει. Το πρόδηλο και άνευ ουσίας σφάλμα που έγινε κατά τη σύνταξη του πρακτικού αναπληρώθηκε μέσω του διοικητικού φακέλου και της Έκθεσης Αξιολόγησης.

Εφόσον, τονίζει, η έκθεση του κ. Ν. Καραμάνου προϋπήρχε, η επιβεβαίωση δεν συνιστούσε νέα πληροφόρηση, ούτε περιείχε πρόσθετα στοιχεία πληροφόρησης ώστε να απαιτείται νέα συνεδρία της Επιτροπής και λήψη νέας απόφασης. Η ύπαρξη της λανθασμένης αναφοράς, καταλήγει δεν συνιστά πλάνη περί τα πράγματα, κακή χρήση διακριτικής εξουσίας ή έλλειψη αιτιολογίας. Τυχόν ακύρωση της

προσβαλλόμενης απόφασης προς διόρθωση του συγκεκριμένου σφάλματος, θα συνιστούσε γραφειοκρατική προσέγγιση, χωρίς ανταποδοτικό όφελος.

Αβάσιμο θεωρεί η Αναθέτουσα Αρχή και τον ισχυρισμό ότι το Συμβούλιο Προσφορών, χωρίς ειδική αιτιολογία δεν ακολούθησε την εισήγηση της Επιτροπής Αξιολόγησης για ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά του Επιτυχόντα.

Από την Έκθεση της Επιτροπής Αξιολόγησης, σημειώνει, εκείνο το οποίο προκύπτει είναι ότι η τεκμηρίωση του Επιτυχόντα για την προσφερόμενη τιμή έγινε αποδεκτή από την Επιτροπή Αξιολόγησης. Το δε Συμβούλιο Προσφορών, σύμφωνα με το πρακτικό της προσβαλλόμενης απόφασης, αιτιολόγησε πλήρως τους λόγους της απόφασης του.

Η Αναθέτουσα Αρχή απορρίπτει επίσης και τον ισχυρισμό ότι η απόφαση λήφθηκε με λανθασμένα κριτήρια και/ή λανθασμένη βάση σύγκρισης, κατά παράβαση των αρχών της ισότητας, της απαγόρευσης διακρίσεων και της διαφάνειας που θα πρέπει να διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις.

Ο υπό εξέταση διαγωνισμός εξηγεί αφορά δύο τμήματα (Lots). Συγκεκριμένα αφορά τις πληρωμές που θα διενεργούνται μέσω καρτών από φυσικά και νομικά πρόσωπα προς το Κράτος, δηλαδή τις πληρωμές μέσω τερματικών (συσκευές POS) και τις πληρωμές μέσω του Payment Gateway (PGW) της κυβερνητικής διαδικτυακής διόδου ασφαλείας “Αριάδνη”, Τμήμα 1 των εγγράφων του διαγωνισμού. Ταυτόχρονα, εισάγει ένα καινούριο τρόπο πληρωμής, το «Account

Payment Initiation» (API), Τμήμα 2 των εγγράφων του διαγωνισμού, που υλοποιείται στο Payment Gateway (PGW) της κυβερνητικής διαδικτυακής διόδου ασφαλείας “Αριάδνη” και δεν περιλαμβάνει τις πληρωμές μέσω τερματικών (συσκευές POS).

Η ιδιαιτερότητα του συγκεκριμένου διαγωνισμού, αναφέρει, είναι ότι η επιλογή για το ποια από τις δύο διόδους πληρωμής θα χρησιμοποιήσει ο κάθε πολίτης, επαφίεται στον ίδιο και η οποιαδήποτε πρόβλεψη δεν μπορεί να είναι ούτε ασφαλής, ούτε στοιχειοθετημένη. Το βέβαιο είναι ότι η ίδια συναλλαγή δεν θα διεκπεραιώνεται και με τους δύο τρόπους, καθώς και ότι η αύξηση στη χρήση του ενός τρόπου συναλλαγής, σημαίνει μείωση στη χρήση του άλλου με αποτέλεσμα να υπάρχει δυσκολία ακριβούς εκτίμησης του κόστους. Η Αναθέτουσα Αρχή στη συνολική εκτίμηση της για την ετήσια αξία του διαγωνισμού, επέλεξε να θεωρήσει ότι όλες οι συναλλαγές θα διεκπεραιωθούν με την πιο ακριβή για το Κράτος δίοδο, και τούτο για να μπορεί να δώσει στους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς την μέγιστη δυνατή αξία που θα μπορεί να λάβει η σύμβαση. Επειδή όμως θα έπρεπε να αξιολογηθεί και να συνυπολογιστεί και το κόστος για το Κράτος από τη χρήση της δεύτερης διόδου, που περιλαμβάνεται στο Τμήμα 2, για σκοπούς αξιολόγησης ετοιμάστηκε ο Πίνακας υποβολής της οικονομικής προσφοράς των Εντύπων 9Α (ένα για κάθε Τμήμα).

Δεδομένου ότι το Τμήμα 2 είναι ένας καινούριος τρόπος πληρωμής χωρίς δεδομένα σε σχέση με τον εκτιμώμενο όγκο συναλλαγών, η Αναθέτουσα Αρχή μέσω των σημειώσεων του Εντύπου 9Α που αφορούν την ανάλυση της οικονομικής

προσφοράς για τα δύο Τμήματα, είχε ενημερώσει τους προσφέροντες για την φιλοσοφία των σχετικών εντύπων και για τον τρόπο αξιολόγησης.

Κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης, συνεχίζει, είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης προσφορά βάσει τιμής, δηλαδή οι χρεώσεις που θα επιβάλλονται ως παρακράτηση για τη διεκπεραίωση των πληρωμών προς το Κράτος, στο πλαίσιο του διαγωνισμού. Η εκτίμηση αξίας της σύμβασης καθορίστηκε στη βάση των χρεώσεων των αμέσως προηγούμενων χρόνων, προσαυξημένων κατά ένα ποσό λόγω της αυξητικής τάσης των πληρωμών μέσω καρτών κατά τα τελευταία έτη στο ποσό των €5.000.000 ανά έτος. Συνεπώς, καταλήγει, οι οικονομικές προσφορές για το Τμήμα 1 και το Τμήμα 2 δεν μπορούν να προστεθούν, αφού αφορούν ακριβώς τις ίδιες συναλλαγές.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό ότι η προσφορά του Επιτυχόντα ήταν ασυνήθιστα χαμηλή και η Αναθέτουσα Αρχή δεν ερεύνησε τις εξηγήσεις που αυτός έδωσε, απαντά ότι η Επιτροπή Αξιολόγησης αφού εξέτασε τις απαντήσεις του Επιτυχόντα έκρινε ότι η τιμή του τεκμηριώνεται και δικαιολογείται. Το δε Συμβούλιο Προσφορών, ασκώντας τη δική του κρίση, αποφάσισε ότι η προσφορά του δεν κρίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή.

Οι απαντήσεις του Επιτυχόντα υποστηρίζει δεν αφήνουν περιθώρια άλλης κατάληξης και απαντά σε ένα προς ένα στα σχόλια των Αιτητών σε σχέση με τις απαντήσεις του Επιτυχόντα.

Τέλος σε σχέση με μη ορθή συμπλήρωση από τον Επιτυχόντα του Εντύπου 3 επισημαίνει ότι, αυτό καίτοι ήταν συμπληρωμένο, όπως προβλέπεται στα έγγραφα του διαγωνισμού, ωστόσο δεν μπορούσε να εξαχθεί επί μέρους πληροφόρηση για την χρηματοοικονομική επάρκεια του Επιτυχόντα η οποία θα έπρεπε να επιβεβαιωθεί από την Επιτροπή Αξιολόγησης. Εφόσον, συνεχίζει, οι οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών αποτελούν ιστορικά στοιχεία και ευρίσκονται διαθέσιμες στο διαδίκτυο, τις ερεύνησε και από τις διαθέσιμες πληροφορίες ικανοποιήθηκε για την πλήρωση του συγκεκριμένου όρου χωρίς να είναι αναγκαίο να αποταθεί στον Επιτυχόντα για περαιτέρω διευκρινίσεις. Τόνισε επίσης ότι δεν τίθεται οποιοδήποτε θέμα αμφισβήτησης του κατά πόσο ο Επιτυχών πληροί τις απαιτήσεις χρηματοοικονομικής επάρκειας λόγω του μεγάλου κύκλου εργασιών του.

Κατά την ενώπιον μας συζήτηση της υπόθεσης θέσαμε στα μέρη το ερώτημα κατά πόσο μετά από ακυρωτική απόφαση στα πλαίσια επανεξέτασης λόγω κακής σύνθεσης της Επιτροπής Αξιολόγησης παρέχεται δυνατότητα διορισμού νέας Επιτροπής Αξιολόγησης εν όψει του Καν. 9 (1) των Κανονισμών ο οποίος προβλέπει ότι η Επιτροπή Αξιολόγησης διορίζεται πριν την υποβολή των προσφορών.

Τα μέρη με γραπτά υπομνήματα υποστηρίζουν εκ διαμέτρου αντίθετες θέσεις.

Οι Αιτητές με αναφορά σε νομολογία⁷ υποστηρίζουν ότι η γραμματική ερμηνεία του Καν. 9 των Κανονισμών δεν παρέχει δυνατότητα διορισμού Επιτροπής Αξιολόγησης μετά το άνοιγμα των προσφορών. Μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις αναφέρουν επιτρέπεται απόκλιση από το βασικό κανόνα ότι στο κείμενο αποδίδεται η γραμματική ερμηνεία. Ακόμη όμως προσθέτουν και η τελλολογική ερμηνεία να ακολουθηθεί δηλαδή η ανεύρεση του σκοπού του νομοθέτη και πάλι δεν παρέχεται τέτοια δυνατότητα αφού πρόθεση του νομοθέτη για διορισμό της Επιτροπής Αξιολόγησης πριν την υποβολή των προσφορών είναι η διασφάλιση των αρχών που πρέπει να διέπουν τους δημόσιους διαγωνισμούς και τη λειτουργία των οργάνων τους όπως οι αρχές της διαφάνειας της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας.

Αναφερόμενοι οι Αιτητές στις προσφυγές 22/2016⁸, 20/2019⁹ και 31/2020¹⁰ και την *Παπαλούκας κ.ά. ν. Επιτρ. Σιτηρών Κύπρου (1998) 3 ΑΑΔ 656* τις οποίες επικαλείται η Αναθέτουσα Αρχή υποστηρίζουν ότι τα εκεί αποφασισθέντα δεν τυγχάνουν εδώ εφαρμογής εφόσον τα γεγονότα ήσαν διαφορετικά. Εδώ η διορισθείσα πριν από την υποβολή της προσφοράς Επιτροπή Αξιολόγησης κρίθηκε παράνομη λόγω κακής συγκρότησης με αποτέλεσμα σύμφωνα με το λεκτικό του Κανονισμού 9 των Κανονισμών ο διαγωνισμός έπρεπε να ακυρωθεί. Διορισμός της Επιτροπής Αξιολόγησης μετά την υποβολή των προσφορών δικαιολογείται μόνο σε

---

⁷ Γαλατάκης Δήμος Λτδ ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (2008) 3 ΑΑΔ 78, Τ. Γεωργιάδης & Υιός ν. Δημοκρατίας (1991) 4 ΑΑΔ 1142, Κωμοδρόμος Χρίστος ν. White Knight Holdings Ltd (2010) 1 ΑΑΔ 1903, Southfield Industries Ltd. ν. Δήμου Λευκωσίας (1995) 3 ΑΑΔ 59

⁸ General Constructions Co Ltd ν. Τμήματος Δημοσίων Έργων, Προσφυγή 22/2016, ημερ. 01.08.2016

⁹ Logicom Solutions Ltd ν. Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής, Προσφυγή 20/2019, ημερ. 24.10.2019

¹⁰ Consortium - Polcam Systems Sp. Z.O.O - Electromatic Constructions Ltd - Wearedots, Sia - Wb Electronics Sa - Zurad Sp. Z.O.O. ν. Τμήματος Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών, Προσφυγή 31/2020, ημερ. 24.03.2021

περίπτωση ύπαρξης αδυναμίας ή κωλύματος μέλους κάτι όμως που στη παρούσα περίπτωση δεν συμβαίνει.

Η Αναθέτουσα Αρχή από την πλευρά της επικαλούμενη τα αποφασισθέντα στις Προσφυγές 31/2019¹¹, 20/2019¹², 22/2019¹³ υποστηρίζει χωρίς να αμφισβητεί το ουσιώδες του Κανονισμού 9(1) των Κανονισμών ότι στην παρούσα περίπτωση δεν πρόκειται για διορισμό νέας Επιτροπής Αξιολόγησης αλλά για αντικατάσταση δύο εκ των τριών μελών της. Τα δύο μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης, υποστηρίζει, στην ουσία αντικαταστάθηκαν. Η ενέργεια άλλωστε αντικατάστασής τους, ισχυρίζεται, είναι σύμφωνη με το άρθρο 13(2) του Ν.158(I)/1999 το οποίο προβλέπει ότι *«Αποφασιστικό κριτήριο του διαχωρισμού των τύπων σε ουσιώδεις και επουσιώδεις είναι η ενδεχόμενη επίδραση της μη τήρησης τους στο περιεχόμενο της πράξης. Αν η παρατυπία επέδρασε στο αποτέλεσμα της απόφασης που πάρθηκε, θεωρείται ουσιώδης»*.

Συνεπώς ο τρόπος διορισμού ή αντικατάστασης των μελών της Επιτροπής Αξιολόγησης, υποστηρίζει, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επιδρά στο αποτέλεσμα της απόφασης που έχει ληφθεί.

Έχοντας παραθέσει τις θέσεις των δύο πλευρών θα εξετάσουμε ενιαία εγχειρόμενα ζητήματα, τα οποία θεωρούμε ότι υπό τις περιστάσεις της παρούσας αλληλοκαλύπτονται. Τα ζητήματα αυτά είναι η φύση των αποφάσεων της

---

¹¹ AGF Trading & Engineering Ltd v. Υπουργείου Υγείας, Διεύθυνση Αγορών και Προμηθειών, Προσφυγή 31/2019, ημερ. 19.12.2019

¹² Logicom Solutions Ltd v. Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής, Προσφυγή 20/2019, ημερ. 24.10.2019

¹³ NCR (Cyprus) Ltd v. Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής, Προσφυγή 21/2019, ημερ. 24.10.2019

Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, ο τρόπος συμμετοχής του κ. Ν. Καραμάνου στη διαδικασία επανεξέτασης όπως αυτή προκύπτει από τα κατ' ισχυρισμό ελλιπή πρακτικά της Επιτροπής Αξιολόγησης και ο διορισμός της Επιτροπής Αξιολόγησης μετά το άνοιγμα των προσφορών.

Σ' ό,τι αφορά τη φύση των αποφάσεων της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών είναι ξεκάθαρο από τα πιο κάτω αποφασισθέντα στη *Vouros Healthcare Ltd v. Υπουργείου Γεωργίας (2012) 3 ΑΑΔ 316* ότι οι αποφάσεις της δεν εξομοιώνονται με δικαστικές αποφάσεις:

«Εξετάσαμε τις αντίστοιχες θέσεις και έχουμε καταλήξει ότι η εξομοίωση που εισηγείται ο ευπαίδευτος συνήγορος των εφεσειόντων των αποφάσεων ενός διοικητικού οργάνου με αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου ούτως ώστε, στην περίπτωση που μια απόφαση της διοίκησης είναι ακυρωτική, να ισχύουν οι ίδιες αρχές επανεξέτασης, δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Τα άρθρα 57 και 58 του Νόμου 158(Ι0/99 στα οποία βασικά στηρίχθηκαν οι εφεσείοντες έχουν ως εξής:

"57. Έπειτα από ακυρωτική απόφαση η πράξη εξαφανίζεται και η διοίκηση υποχρεούται να επαναφέρει τα πράγματα στη θέση στην οποία βρίσκονταν πριν από την έκδοση της πράξης που ακυρώθηκε.

58. Κατά την επανεξέταση πράξης της που έχει ακυρωθεί, η διοίκηση οφείλει να λάβει υπόψη το πραγματικό και νομικό καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο που εκδόθηκε η σχετική απόφασή της. Κατ' εξαίρεσιν και τηρουμένων των διατάξεων οποιουδήποτε άλλου νόμου είναι εφαρμοστέο το κατά το χρόνο της έκδοσης της νέας πράξης νομικό καθεστώς, όταν το νεότερο νομοθέτημα είναι αναδρομικής ισχύος ή όταν προκύπτει από αυτό ότι ο νομοθέτης δεν ανέχεται στο εξής την εφαρμογή των παλαιών διατάξεων."

Είναι σαφές τόσο από λεκτικό των πιο πάνω άρθρων όσο και από το μέρος του Νόμου στο οποίο περιέχονται ότι αυτά αναφέρονται σε ακυρωτικές αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Το άρθρο είναι κάτω από τον τίτλο: ΜΕΡΟΣ ΧΙ – ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΔΕΛΙΚΑΣΜΕΝΟ».

Επίσης, σύμφωνα με την απόφαση *Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λευκωσίας ν. Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών (2007) 3 ΑΑΔ 568* (απόφαση Πλήρους Ολομέλειας) η Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών αποτελεί δευτεροβάθμιο και έτσι ανώτερο διοικητικό όργανο στο οποίο ο νομοθέτης ανέθεσε στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του να κρίνει τη νομιμότητα της διοικητικής απόφασης με σκοπό την κατάληξη της σύνθετης διοικητικής διεργασίας του διαγωνισμού. Συνεπώς, η ακυρωτική απόφαση της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών στα πλαίσια της Προσφυγής 18/2022 η οποία έκρινε παράνομη τη συγκρότηση της Επιτροπής Αξιολόγησης ήταν για την Αναθέτουσα Αρχή δεσμευτική υπό την έννοια ότι δεν μπορούσε να επαναλάβει τον διορισμό της ίδιας Επιτροπής αλλά ούτε και να στηριχθεί στις οποιεσδήποτε διαπιστώσεις της. Η παράνομη Επιτροπή Αξιολόγησης και οι ενέργειές της εφόσον αυτή δεν είχε νόμιμη συγκρότηση δεν ήσαν νόμιμες.

Η Αναθέτουσα Αρχή, καθώς προκύπτει από το διοικητικό φάκελο, μετά την ακυρωτική απόφαση επέλεξε και ορθά ως άλλωστε είχε δικαίωμα να επανεξετάσει από το σημείο που κρίθηκε ότι υπήρχε παρανομία. Όπως είναι καλά νομολογημένο η επανεξέταση γίνεται στη βάση του ακυρωτικού αποτελέσματος και όχι εφ' όλης της ύλης. Σύμφωνα με την *AGF Trading & Engineering Ltd ν. Υπουργείου Υγείας, δια του Συμβουλίου Προσφορών των Ιατρικών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, ημερ. 4.12.2007, Συνεκδικαζόμενες Υποθέσεις Αρ. 1257/2005 και 1258/2005* «τα αρμόδια διοικητικά όργανα δεν παραμένουν εσαεί δεσμευμένα προς όποια προηγούμενη κρίση τους. Είναι παγίως νομολογημένο πως μπορούν να

διαφοροποιήσουν αρχικές κρίσεις, νοουμένου ότι βασίμως αιτιολογούν ειδικά τη μεταστροφή».

Στα πλαίσια της επανεξέτασης σύμφωνα με το διοικητικό φάκελο (επιστολή ημερ. 16.12.2022), η Γενική Λογίστρια προχώρησε στο διορισμό τριμελούς Επιτροπής Αξιολόγησης, ένα μέλος της οποίας και συγκεκριμένα ο κος Χρ. Παπαχρυσάνθου, Συντονιστής της ακυρωθείσας Επιτροπής Αξιολόγησης, διορίστηκε εκ νέου εξ ου και ο ισχυρισμός της Αναθέτουσας Αρχής ότι δεν πρόκειται για διορισμό αλλά για αντικατάσταση δύο μελών της Επιτροπής λόγω κωλύματος και/ή αδυναμίας και ότι η φράση για διορισμό νέας Επιτροπής στην επιστολή δεν επηρεάζει.

Θεωρούμε ότι για το ζήτημα της τήρησης ή όχι άρθρων πρακτικών, η εξέταση του οποίου ακολουθεί, η φύση της νέας Επιτροπής Αξιολόγησης αν δηλαδή αποτελεί διορισμό ή αντικατάσταση είναι χωρίς σημασία για τους λόγους που στη συνέχεια θα αναφέρουμε.

Σύμφωνα με την επιστολή της Γενικής Λογίστριας ημερ. 16.12.2022, στη νέα Επιτροπή δόθηκαν οδηγίες όπως αυτή αξιολογήσει εκ νέου τις προσφορές και προς τούτο τα μέλη της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένου και του κ. Χρ. Παπαχρυσάνθου, υπέγραψαν στις 19.12.2022 την προβλεπόμενη στον Καν. 21 των Κανονισμών «Δήλωση Ευσυνείδητης και Αμερόληπτης Εκτέλεσης Καθηκόντων», συνήλθαν δε στην πρώτη συνεδρία τους στις 23.01.2023.

Ακολούθως στις 25.01.2023 κατά την αξιολόγηση της τεχνικής προσφοράς σύμφωνα με το πρακτικά:

«Η Επιτροπή Αξιολόγησης αποφάσισε ότι δεν χρειάζεται η εκ νέου αξιολόγηση του Εντύπου 8, καθώς υπάρχουν ήδη τα ευρήματα του ειδικού εμπειρογνώμονα που στάλθηκαν με ηλεκτρονικό μήνυμα ημερ. 26.04.2022 κατά την πρώτη αξιολόγηση των προσφορών. Παρόλα αυτά, η ΕΑ ζήτησε την επιβεβαίωση της πληρότητας των τεχνικών και λειτουργικών απαιτήσεων των οικονομικών φορέων. Ο ειδικός εμπειρογνώμονας ανταποκρίθηκε με ηλεκτρονικό μήνυμα ημερ. 31.01.2023, όπου επιβεβαίωσε τα πιο πάνω. Η ΕΑ αφού μελέτησε τα ευρήματα/σχόλια του ειδικού εμπειρογνώμονα, αποφάσισε όπως τα υιοθετήσει.

Τα αποτελέσματα της συνεδρίας περιλήφθηκαν στην έκθεση αξιολόγησης».

Τα πιο πάνω επαναλαμβάνονται και στην έκθεση της Επιτροπής Αξιολόγησης η οποία υποβλήθηκε στο Συμβούλιο Προσφορών στις 16.02.2023 εξετάστηκε και υιοθετήθηκε στις 24.02.2023, ημερομηνία που λήφθηκε και η προσβαλλόμενη απόφαση.

Ο ισχυρισμός της Αναθέτουσας Αρχής ότι η αναφορά στα πρακτικά ημερ. 25.01.2023 στο επιβεβαιωτικό μήνυμα του κ. Ν. Καραμάνου ημερ. 31.01.2023 αποτελεί αυταπόδεικτο και άνευ ουσίας σφάλμα το οποίο δεν πρέπει να γίνει δεκτό εφόσον δεν θα υπάρχει σύμφωνα με τη νομολογία ανταποδοτικό όφελος δεν μας βρίσκει σύμφωνους. Δεν μπορεί να γίνει αντιληπτό πως η Αναθέτουσα Αρχή στις 25.01.2023 από την μια να καταλήγει ότι δεν χρειάζεται νέα αξιολόγηση του Εντύπου 8 αποδεχόμενη έτσι τα ευρήματα του κ. Ν. Καραμάνου, στον οποίο ανατέθηκε η αξιολόγηση του Εντύπου 8 από την παράνομα συγκροτημένη Επιτροπή Αξιολόγησης, και από την άλλη να ζητά και να ικανοποιείται με μεταγενέστερη

επιβεβαίωση. Βέβαια θα πρέπει να σημειώσουμε ότι κατά την ενώπιον μας συζήτηση της υπόθεσης και σε ερώτηση ποιο ήταν το σφάλμα στα πρακτικά, ο εκπρόσωπος της Αναθέτουσας Αρχής ανέφερε ότι το σφάλμα έγκειτο στο ότι η Επιτροπή Αξιολόγησης μετά τη λήψη της επιβεβαίωσης δεν συνήλθε σε νέα συνεδρία. Με κάθε εκτίμηση προς την Αναθέτουσα Αρχή ούτε αυτή η τοποθέτηση βοηθά. Η ανάγκη τήρησης άρτιων πρακτικών η οποία προβλέπεται από το άρθρο 24(1)¹⁴ του Ν. 158(I)/1999 αποτελεί σύμφωνα με τη νομολογία¹⁵ αναγκαία προϋπόθεση για άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων. Τα πρακτικά, σύμφωνα με τη νομολογία, πρέπει να είναι σαφή ώστε να μην υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το πλαίσιο και τις συνθήκες λήψης της διοικητικής απόφασης. Στην παρούσα περίπτωση, η ασάφεια στα πρακτικά δεν επιτρέπει τον αναγκαίο έλεγχο εκτός εάν γίνουν υποθέσεις στη βάση όσων εκ των υστέρων με τη γραπτή της αγόρευση και ενώπιον μας η Αναθέτουσα Αρχή ανέφερε, πράγμα όμως που δεν είναι επιτρεπτό, με αποτέλεσμα η προσβαλλόμενη απόφαση να οδηγείται σε ακύρωση λόγω μη τήρησης άρτιων πρακτικών. Η κατάληξή μας αυτή καθιστά χωρίς σημασία τον ισχυρισμό για μη έγκυρη σύμβαση τον οποίον και δεν εξετάζουμε.

Ανεξάρτητα βέβαια από τα πιο πάνω, η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει και σε σχέση με τον τρόπο που η Επιτροπή Αξιολόγησης αντιμετώπισε τα ευρήματα του κ. Ν. Καραμάνου και τούτο χωρίς να εξετάζουμε εάν και κατά πόσο σύμφωνα με τον

---

¹⁴ 24.-(1) Πρέπει να τηρούνται λεπτομερή πρακτικά των συνεδριάσεων των συλλογικών οργάνων, στα οποία να διατυπώνονται με σαφήνεια οι αποφάσεις που λαμβάνονται. Η τήρηση άρτιων πρακτικών είναι υποχρέωση κάθε οργάνου που ασκεί διοικητική λειτουργία.

¹⁵ Dome Investments Ltd v. Συμβουλίου Βελτιώσεως Αγίας Νάπας κ.ά. (πιο πάνω)

Καν. 9(4) των Κανονισμών στην Επιτροπή Αξιολόγησης παρέχεται δυνατότητα διορισμού ή ανάθεσης σε ιδιώτη σύμβουλο αξιολόγησης μέρους της προσφοράς. Για σκοπούς και μόνο προβληματισμού της Αναθέτουσας Αρχής σημειώνουμε ότι ο Καν. 9(4) των Κανονισμών δεν μπορεί παρά να ιδωθεί υπό το φως των Κανονισμών 20(1) και 20(4) καθώς και του Καν. 21(3) των Κανονισμών.

Με την ακυρωτική απόφαση στα πλαίσια της Προσφυγής 18/2022 η οποιαδήποτε ενέργεια, διαπίστωση ή απόφαση της τότε Επιτροπής Αξιολόγησης συμπαρασύρθηκε σε ακύρωση, αφού προήλθε από παράνομα συγκροτημένη Επιτροπή Αξιολόγησης. Συνεπώς ούτε η έκθεση του κ. Ν. Καραμάνου, η οποία υποβλήθηκε μετά από ενέργειες της ακυρωθείσας Επιτροπής Αξιολόγησης και υιοθετήθηκε από την τότε Επιτροπή Αξιολόγησης αποτελεί μέρος του διοικητικού φακέλου, όπως η Αναθέτουσα Αρχή ισχυρίζεται, για να μπορεί αυτή να ληφθεί υπόψη από τη νέα Επιτροπή. Εάν κάτι τέτοιο γινόταν δεκτό τότε και η έκθεση της παράνομα συγκροτηθείσας Επιτροπής Αξιολόγησης θα αποτελούσε μέρος του φακέλου. Στην ουσία η αξιολόγηση και κατ' επέκταση οι διαπιστώσεις της νέας Επιτροπής Αξιολόγησης στηρίχθηκαν σε ευρήματα που συμπαρασύρθηκαν σε ακύρωση με αποτέλεσμα και πάλι η προσβαλλόμενη απόφαση να οδηγείται σε ακύρωση.

Σε ό,τι αφορά το ζήτημα της δυνατότητας διορισμού Επιτροπής Αξιολόγησης μετά το άνοιγμα των προσφορών παρατηρούμε τα εξής:

Αποτελεί κοινό έδαφος άλλωστε δεν χωρεί αμφιβολία ότι ο Καν. 9 των Κανονισμών ο οποίος προβλέπει ότι «..... η μελέτη και αξιολόγηση των προσφορών ανατίθεται σε τριμελή τουλάχιστον μόνιμη ή προσωρινή για συγκεκριμένο διαγωνισμό Επιτροπή Αξιολόγησης που διορίζεται πριν την υποβολή των προσφορών, από τον προϊστάμενο της Αναθέτουσας Αρχής ή από εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο του» είναι ουσιώδης αφού με τα προβλεπόμενα σε σχέση με το χρόνο διορισμού της Επιτροπής Αξιολόγησης σκοπείται η διαφύλαξη των αρχών της διαφάνειας της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας.

Σύμφωνα βέβαια με την *Παπαλούκας κ.ά. ν. Επιτρ. Σιτηρών Κύπρου (1998) 3 ΑΑΔ 656,*

«... η παράβαση διατεταγμένου τύπου (ή τυπικής διατάξεως) επάγεται την ακυρότητα της πράξεως μόνον εφ' όσον ήθελε θεωρηθεί ότι, στην υπό εξέταση συγκεκριμένη περίπτωση, ο τύπος ο οποίος δεν τηρήθηκε ήταν ουσιώδης. Αν δεν ήταν ουσιώδης, η πράξη δεν υπόκειται σε ακύρωση, παρά την παράβαση. Με άλλα λόγια, ανεξάρτητα από το εξ αντικειμένου ουσιώδες του τύπου, αν διαπιστωθεί ότι η παράβασή του δεν είχε δυσμενείς επιπτώσεις για τον διοικούμενο, τότε, για τους σκοπούς της συγκεκριμένης περίπτωσης, αυτός θεωρείται επουσιώδης με αποτέλεσμα η παράβαση του να μην επάγεται την ακυρότητα της πράξεως.

Όπως παρατηρεί ο Σ. Δεληκωστόπουλος στη μονογραφία του "Η παράβασις ουσιώδους τύπου ως λόγος ακυρώσεως διοικητικών πράξεων" (1970), στη σελίδα 82:-

"Εφ' όσον ούτως ή άλλως η πράξις της διοικήσεως και αν ετηρούντο οι τύποι θα είχε το αυτό περιεχόμενον, διότι η παράλειψις ουδεμίαν επ' αυτού επίδρασιν έσχε, δεν παρίσταται ως ουσιώδης ο μη τηρηθείς τύπος."

[...]

Στην υπόθεση *Ιωάννης Πρέζας ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 2533, ο Δικαστής Νικήτας* είπε τα εξής πάνω στο ίδιο ζήτημα:-

"Η διάκριση των τύπων σε ουσιώδεις και μη επαφίεται σε τελευταία ανάλυση στην κρίση του δικαστηρίου που ελέγχει τη νομιμότητα της διοικητικής πράξης. Κυριακόπουλος "Ελληνικόν Διοικητικόν Δίκαιον" 4η έκδοση τόμος Β, σελ. 380, Α. Γεωργίου και Άλλοι ν. Ε.Ε.Υ. (1989) 3 Α.Α.Δ. 1443. Τα βασικά κριτήρια που συντελούν στο σχηματισμό της γνώμης του δικαστή είναι από τη μια ο σκοπός που εξυπηρετεί ο τύπος και οι επιπτώσεις που μπορεί να έχει η παράβασή του, από την άλλη."».

(Η υπογράμμιση δική μας)

Λαμβάνοντας υπόψη τα αποφασισθέντα στην **Παπαλούκας κ.ά. ν. Επιτρ. Σιτηρών Κύπρου** (πιο πάνω) και πάλι κρίνουμε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση θα πρέπει να ακυρωθεί. Υπό τις περιστάσεις της παρούσας και ανεξάρτητα από το γεγονός ότι ο Συντονιστής της Επιτροπής Αξιολόγησης παρέμεινε ο ίδιος, πρόκειται για νέα Επιτροπή Αξιολόγησης. Τα γεγονότα στις προσφυγές 31/2019, 20/2019 και 22/2019 ήσαν διαφορετικά με αποτέλεσμα να μην τυγχάνουν εδώ εφαρμογής. Στην Προσφυγή 31/2019 υπήρχε διορισμός ενός μέλους μετά το άνοιγμα των προσφορών μετά από αίτημα της ίδιας της Επιτροπής Αξιολόγησης προς τον Προϊστάμενο όταν διαπιστώθηκε ότι ο αριθμός των μελών της δεν ήταν 5μελής όπως το διευκρινιστικό έγγραφο προέβλεπε. Η προσθήκη έγινε μετά το τέλος της 2^{ης} συνεδρίας της Επιτροπής Αξιολόγησης. Επίσης στις Προσφυγές 20/2019 και 22/2019 ένα μέλος της 6μελούς Επιτροπής Αξιολόγησης μετά το διορισμό του δεν μπορούσε να συμμετάσχει και η Επιτροπή προχώρησε σε αξιολόγηση με πέντε μέλη. Κρίθηκε ότι εφόσον είχε συσταθεί 6μελής επιτροπή το μέλος που είχε κώλυμα έπρεπε να αντικατασταθεί.

Στην παρούσα περίπτωση τα πράγματα είναι διαφορετικά. Η νέα Επιτροπή Αξιολόγησης με τις ενέργειές της και ειδικότερα με τις διαπιστώσεις της στη βάση ευρημάτων που προέκυψαν από ανάθεση παράνομης Επιτροπής Αξιολόγησης δεν επιτρέπει όπως, η παραβίαση του ουσιώδους τύπου που ο Καν. 9 των Κανονισμών προβλέπει, σε σχέση με το χρόνο διορισμού της Επιτροπής Αξιολόγησης, θεωρηθεί επουσιώδης εφόσον δεν είναι χωρίς δυσμενείς επιπτώσεις για τους Αιτητές. Η νέα Επιτροπή Αξιολόγησης με την ενέργειά της να αποδεχθεί την έκθεση του κ. Ν. Καραμάνου που ετοίμασε μετά από οδηγίες της προηγούμενης Επιτροπής, στην ουσία θεώρησε ότι έργο της ήταν να ελέγξει την ορθότητα των προηγούμενων ευρημάτων αξιολόγησης. Η παράλειψη τήρησης του διατεταγμένου τύπου του Καν. 9(4) των Κανονισμών ο οποίος είναι ουσιώδης στην παρούσα δεν ήταν χωρίς επίδραση στην προσβαλλόμενη απόφαση. Συνεπώς η απόφαση ακυρώνεται και γι' αυτόν το λόγο.

Η κατάληξή μας στα πιο πάνω ζητήματα κρίνουμε ότι καθιστούν αχρείαστη την εξέταση των υπολοίπων λόγων που προβάλλονται από τους Αιτητές.

Η προσφυγή επιτυγχάνει. Η προσβαλλόμενη απόφαση ακυρώνεται χωρίς άλλη διαταγή.

.....
Έφη Παπαδοπούλου
Πρόεδρος

.....
Λοΐζος Κάππας
Μέλος

.....
Σόλων Παπαθεοχάρους
Μέλος

.....
Δήμος Θωμά
Μέλος

ΑΠΟΦΑΣΗ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

Ευσεβάστως θα διαφωνήσω με την απόφαση των συναδέλφων μου επί των επίμαχων θεμάτων του διορισμού/επαναδιορισμού του ειδικού εμπειρογνώμονα και της μη, εκ νέου, υπογραφής από μέρους του Δήλωσης Ευσυνειδησίας, αφ' ενός και, του διορισμού δύο νέων μελών στην Επιτροπή Αξιολόγησης εις αντικατάσταση εκείνων που αποχώρησαν μεσούσης της διαδικασίας του διαγωνισμού και μετά την έκδοση της απόφασης της προσφυγής ΑΑΠ 18/2022, αφ' ετέρου.

Κατ' αρχήν επί του δεύτερου σημείου, ήτοι επί της ουσίας του διορισμού νέου μέλους ή μελών στην Επιτροπή Αξιολόγησης, σημειώνω την αναφορά της Αναθέτουσας Αρχής στην *Παπαλουκά κ.ά ν. Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου (1998) 3 ΑΑΔ* σελ. 356 σε σχέση με παράβαση κανονισμών όπου αναφέρθηκαν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

"Είναι γενική αρχή του Διοικητικού Δικαίου, την οποία υιοθετεί τόσο η ελληνική όσο και η κυπριακή νομολογία, ότι η παράβαση διατεταγμένου τύπου (ή τυπικής διατάξεως) επάγεται την ακυρότητα της πράξεως μόνον εφ' όσον ήθελε θεωρηθεί ότι, στην υπό εξέταση συγκεκριμένη περίπτωση, ο τύπος ο οποίος δεν τηρήθηκε ήταν ουσιώδης. Αν δεν ήταν ουσιώδης, η πράξη δεν υπόκειται σε ακύρωση, παρά την παράβαση. Με άλλα λόγια, ανεξάρτητα από το εξ αντικειμένου ουσιώδες του τύπου, αν διαπιστωθεί ότι η παράβαση του δεν είχε δυσμενείς επιπτώσεις για τον διοικούμενο, τότε, για τους σκοπούς της συγκεκριμένης περίπτωσης, αυτός θεωρείται επουσιώδης με αποτέλεσμα η παράβαση του να μην επάγεται την ακυρότητα της πράξεως.

Όπως παρατηρεί ο Σ. Δεληκωστόπουλος στη μονογραφία του "Η παράβασις ουσιώδους τύπου ως λόγος ακυρώσεως διοικητικών πράξεων" (1970), στη σελ. 82:

'Εφ' όσον ούτως ή άλλως η πράξις της διοικήσεως και αν ετηρούντο οι τύποι θα είχε το αυτό περιεχόμενον, διότι η παράλειψις ουδεμίαν επ' αυτού επίδρασιν έσχε, δεν παρίσταται ως ουσιώδης ο μη τηρηθείς τύπος.'

Πάνω στην ίδια βάση, ο Θ. Τσάτσος στο σύγγραμμα του "Η Αίτησις Ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας", 3η έκδοση (1971), στη σελ. 228, αναφέρει τα ακόλουθα:

'Η παράβασις του τύπου τούτου καθιστά την πράξιν, την ούτω εκδοθείσαν, δηλαδή άνευ προηγουμένης κλήσεως, ή μετά τοσούτον ελλιπή δημοσίευσιν ή κοινοποίησιν αυτής ώστε να εξισούται προς εντελή έλλειψιν, ακυρωτέαν, εκτός εάν παρά την έλλειψιν κλήσεως ή το ουσιωδώς ελλιπές αυτής, υδυνήθη να πράξη ο ενδιαφερόμενος ό,τι θα έπραττε και αν η κλήσις εγίνετο κατά τρόπον απολύτως άμεμπτον ή εγίνετο άνευ ουσιωδών ελλείψεων.'

.....

Στην προκείμενη περίπτωση, η μη προκήρυξη των θέσεων δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παράβαση ουσιώδους τύπου αφού, παρά τη μη προκήρυξη, λήφθηκαν υπόψη και εξετάσθηκαν, όπως αναφέραμε, όλες οι υποψηφιότητες, τόσο των αιτητών όσο και των ενδιαφερομένων μερών."

Ανάλογα αναφέρονται στη Γεωργίου κ.ά ν. Ε.Ε.Υ (1989) 3 ΑΑΔ σελ. 1443 Πρέζας ν. Δημοκρατίας (1990) 3 ΑΑΔ 2533, Ηλία Μ. Πετρίδη κ.ά ν. Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου, Συνεκδικαζόμενες Υποθέσεις 321/98 και 392/98, ημερ. 17.3.1999.

Στη βάση των πιο πάνω θεωρούμε ότι ο διορισμός του 5ου μέλους της Επιτροπής Αξιολόγησης μετά το άνοιγμα των προσφορών καίτοι ο τύπος ο οποίος είναι ουσιώδης δεν τηρήθηκε, για τους σκοπούς της παρούσας είναι επουσιώδης έτσι ώστε δεν επιφέρει ακυρότητα της πράξης διορισμού».

Η άνω απόφαση έτυχε αναφοράς και στην απόφαση της Προσφυγής ΑΑΠ 31/2019 όπου απαντήθηκε το ερώτημα κατά πόσο παρείχεται δυνατότητα διορισμού νέου μέλους [σε Επιτροπή Αξιολόγησης] δεδομένου ότι οι προσφορές ανοίχθηκαν. Στην παρούσα υπόθεση ο υπό κρίση διορισμός Επιτροπής Αξιολόγησης των προσφορών, έγινε στο πλαίσιο της ανάγκης επανεξέτασης της υπόθεσης κατόπιν ακυρωτικής απόφασης της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, ημερομηνίας 22 Νοεμβρίου

2022, στην Προσφυγή 18/2022, όπου διαπιστώθηκε ζήτημα νόμιμης συγκρότησης της Επιτροπής Αξιολόγησης. Συνεπώς, το θέμα αφορά και καλύπτει κατ' ουσία την ανάγκη αντικατάστασης δύο μελών της αρχικής Επιτροπής Αξιολόγησης:

(α) Του κ. Λ. Θεοφίλου του οποίου ο διορισμός στην αρχική Επιτροπή Αξιολόγησης κρίθηκε ότι δεν ήταν νόμιμος, προς συμμόρφωση με την υπό αναφορά απόφαση της ΑΑΠ και

(β) του κ. Ν. Νικολάου του οποίου μεσολάβησε η υπηρεσιακή μετακίνηση λόγω ανάληψης άλλων καθηκόντων εκτός Κεντρικών Γραφείων του Γενικού Λογιστηρίου.

Τα εν λόγω δεδομένα / κωλύματα επέβαλλαν τη διαφοροποίηση στη σύνθεση της Επιτροπής Αξιολόγησης. Σχετικές επί του θέματος είναι οι αποφάσεις της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών στις Προσφυγές με αρ. 20/2019, 22/2019 και 31/2020, όπου κρίθηκε συμβατή η αλλαγή στη σύνθεση Επιτροπών Αξιολόγησης κατόπιν έκδοσης ακυρωτικών αποφάσεων που προηγήθηκαν λόγω παράνομης σύνθεσης της Επιτροπής Αξιολόγησης.

Επομένως, στην παρούσα περίπτωση, είναι ξεκάθαρο ότι ο ουσιώδης τύπος που με βάση τον Κανονισμό 9(1) είναι ο διορισμός Επιτροπής Αξιολόγησης πριν την υποβολή προσφορών, καθίσταται και για τη συγκεκριμένη περίπτωση επουσιώδης, λόγω του ότι η πράξη στη φύση της δεν είναι διορισμός νέας Επιτροπής Αξιολόγησης, αλλά αντικατάσταση δύο εκ των μελών της, για λόγους που δεν

επιδέχονταν διαφορετικού χειρισμού και σαφώς δεν μπορούσαν να προβλεφθούν από την αρχή. Σε αντίθετη περίπτωση θα μπορούσε να προβληθεί ότι οποιαδήποτε αντικατάσταση μέλους Επιτροπής Αξιολόγησης θα αποτελεί αιτία ακύρωσης Διαγωνισμού είτε λόγω διορισμού/αντικατάστασης μετά το άνοιγμα των προσφορών, είτε λόγω της χρήσης της λέξεως «διορισμός» αντί «αντικατάστασης», δημιουργώντας τοιουτοτρόπως χαώδεις καταστάσεις που αναμφίβολα βρίσκονται εκτός των προθέσεων του Νομοθέτη.

Χρήσιμη επίσης είναι και η παραπομπή στο άρθρο 13(2) του Νόμου 158(I)/1999, όπου προβλέπεται ότι:

«Αποφασιστικό κριτήριο του διαχωρισμού των τύπων σε ουσιώδεις και επουσιώδεις είναι η ενδεχόμενη επίδραση της μη τήρησης τους στο περιεχόμενο της πράξης. Αν η παρατυπία επέδρασε στο αποτέλεσμα της απόφασης που πάρθηκε, θεωρείται ουσιώδης».

Στην ουσία της παρούσας περίπτωσης, αυτό που τυγχάνει εξέτασης και συζητείται στη βάση του Κανονισμού 9(1) της ΚΔΠ 201/2007, είναι απλά ο τρόπος διορισμού των μελών της Επιτροπής Αξιολόγησης, και όχι τα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης καθ' αυτά. Ξεκάθαρα, ο τρόπος διορισμού (ή αντικατάστασης) των μελών της Επιτροπής Αξιολόγησης σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επιδρά στο αποτέλεσμα της απόφασης που πάρθηκε.

Πολύ σημαντική επίσης είναι και η απόφαση της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών στην Υπόθεση με αρ. Προσφυγής 5/2023 όπου μεταξύ άλλων αναφέρθηκαν και τα εξής:

«Σκοπός της ερμηνείας του νόμου σύμφωνα με τα αποφασισθέντα στη *Southfields Ind. Ltd v. Δήμου Λ/σίας* (1995) 3 AAD 59:

«[...] είναι η ανεύρεση της πρόθεσης του νομοθέτη. Όπου το λεκτικό της διάταξης είναι σαφές, το Δικαστήριο την ερμηνεύει με βάση τη φυσική και συνήθη έννοια των λέξεων. Οι λέξεις σ' ένα νομοθέτημα γενικά ερμηνεύονται με τη συνήθη τους σημασία, αλλά και με βάση τα συμφραζόμενα, έχοντας δε υπόψη το αντικείμενο και το σκοπό του νόμου. (Βλ. *Δημοκρατία v. Ματθαίου*, Αναθεωρητική Έφεση 832, ημερ. 12.7.1990. Βλ. Επίσης *Halsbury's Laws of England*, Τετάρτη Έκδοση, Τόμος 44, παραγρ. 863 - 873). Η ερμηνεία πρέπει να είναι τέτοια που να μην οδηγεί σε παράλογα αποτελέσματα, αλλά στη λειτουργικότητα των νόμων. (Βλ. *Δημοκρατία v. Αντωνίου και Άλλων*)»

Επί του πρώτου σημείου, ήτοι του διορισμού/επαναδιορισμού του ειδικού εμπειρογνώμονα, σαφώς θεωρώ ότι ευρίσκεται εκτός αντικειμένου η οποιαδήποτε ανάγκη διορισμού/επαναδιορισμού, τόσο διότι δεν υφίσταται νέος διαγωνισμός που να απαιτεί νέο διορισμό και νέα ανάληψη καθηκόντων αλλά, εξίσου, διότι η εξ αρχής υπογραφή Δήλωσης Ευσυνειδησίας από τον ειδικό εμπειρογνώμονα αποτελεί αποδοχή των όσων η Δήλωση συνεπάγεται και η αποδοχή αυτή δεν μπορεί να συμπαρασυρθεί σε ακυρότητα επειδή το διορίζον όργανο κρίθηκε πάσχον. Η Δήλωση Ευσυνειδησίας είναι προσωπική πράξη και ανήκει στο άτομο/οντότητα που την υπογράφει, το δε περιεχόμενο της εξακολουθεί να υφίσταται και να δεσμεύει τον υπογράφοντα [και κατ' επέκταση και την όποια εργασία αυτός εξετέλεσε], χωρίς να επηρεάζεται η προσωπική δέσμευση του από το καθεστώς νομιμότητας του οργάνου που τον διόρισε. Δεν αποτελεί λογική θεώρηση ότι η νομιμότητα ή μη του διορίζοντος οργάνου αναιρεί την Ευσυνειδησία ενός ανεξάρτητου ειδικού εμπειρογνώμονα, πόσο δε εάν, με μία τυπική επανυπογραφή του πανομοιότυπου

εντύπου, η Ευσυνειδησία του ειδικού επανέρχεται ως να μη είχε απωλεσθεί ποτέ. Ασφαλώς ούτε και αυτή η τυπικότητα μπορεί να ήταν η πρόθεση του Νομοθέτη.

Εν συνεχεία θα ασχοληθώ με τα λοιπά θέματα ακύρωσης στα οποία αναφέρθηκαν οι Αιτητές:

Αναφορικά με τον πρώτο λόγο ακύρωσης που προβάλλεται από τους Αιτητές, επαναλαμβάνω ότι ο διορισμός του εμπειρογνώμονα δεν συμπαρασύρεται σε ακυρότητα, ως εξηγείται ανωτέρω και, ομοίως, δεν επηρεάζεται ούτε η υπογραφή από μέρος του της Δήλωσης Ευσυνειδησίας ούτε και τα επιστημονικά του ευρήματα.

Αναφορικά με τον δεύτερο ισχυρισμό των Αιτητών περί απουσίας σύμβασης μεταξύ Αναθέτουσας Αρχής και Εμπειρογνώμονα αλλά και πρόνοιας αμοιβής του, συμφωνώ απόλυτα με την Αναθέτουσα Αρχή ότι, όχι μόνο δεν προβλέπεται ως προϋπόθεση ανάθεσης της αξιολόγησης σε σύμβουλο μελετητή η υπογραφή σχετικής σύμβασης και/ή η καταβολή οποιασδήποτε αμοιβής προς αυτόν, αλλά επίσης ότι η διασφάλιση της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της αμεροληψίας, εξασφαλίζεται με την υπογραφή της Δήλωσης Ευσυνειδησίας πριν από την εκτέλεση οποιουδήποτε καθήκοντος αξιολόγησης εκ μέρους του. Δεν μου διαφεύγει επίσης και το ουσιώδες γεγονός ότι ο εν λόγω εμπειρογνώμων διατηρεί σύμβαση με το υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής,

έναντι συγκεκριμένης αμοιβής, με σκοπό την παροχή υπηρεσιών και εκτέλεση συναφών καθηκόντων σε σχέση με το έργο του Υφυπουργείου Καινοτομίας.

Επαναλαμβάνω ότι ο διορισμός των δύο νέων μελών της Επιτροπής Αξιολόγησης αποτελούσε αντικατάσταση των δύο μελών που απεχώρησαν, ως εξηγείται ανωτέρω και υποστηρίζεται νομολογιακά (βλέπε αρχή της απόφασης μου). Οποιαδήποτε άλλη θεώρηση εξυπηρετεί τυπολατρικά κριτήρια που πόρρω απέχουν των προθέσεων του Νομοθέτη.

Ούτε ο ισχυρισμός των Αιτητών περί μη τήρησης άρτιων και λεπτομερών πρακτικών από την Επιτροπή Αξιολόγησης ευσταθεί. Ο ισχυρισμός αυτός επικεντρώνεται στη ημερομηνία υιοθέτησης/επιβεβαίωσης των ευρημάτων του ειδικού εμπειρογνώμονα από την νέα Επιτροπή Αξιολόγησης. Η αναφερθείσα ημερομηνία όντως παρουσιάζεται λανθασμένη αλλά αυτό είναι ένα επουσιώδες λάθος το οποίο ουδόλως επηρεάζει την ορθότητα του περιεχομένου και αντικειμένου των ευρημάτων του εμπειρογνώμονα. Πέραν τούτου, το θέμα της νομιμότητας του διορισμού του εμπειρογνώμονα έχει ήδη απαντηθεί ανωτέρω.

Αναφορικά με τον τέταρτο ισχυρισμό των Αιτητών, περί ασυνήθιστα χαμηλής τιμής του Επιτυχόντα, θα συμφωνήσω με την Αναθέτουσα Αρχή ότι η Επιτροπή Αξιολόγησης, κατά την αξιολόγηση του οικονομικού μέρους των προσφορών, έκρινε σκόπιμο να διερευνήσει την προσφορά του επιτυχόντος προσφέροντα, εφόσον φαινόταν ασυνήθιστα χαμηλή. Μετά τη λήψη διευκρινίσεων, έκρινε ότι η προσφορά δεν ήταν ασυνήθιστα χαμηλή και εισηγήθηκε προς το Συμβούλιο

Προσφορών, το οποίο και υιοθέτησε την εισήγηση, την ανάθεση της σύμβασης στον Επιτυχόντα. Από το πρακτικό της προσβαλλόμενης απόφασης του Συμβουλίου Προσφορών ξεχωρίζω τα ακόλουθα:

«Μετά και από τις εξηγήσεις που δόθηκαν από τον κ. Παπαχρυσάνθου και την αποχώρηση του από τη συνεδρία, το Συμβούλιο Προσφορών του ΓΛΤΔ συζήτησε και αποφάνθηκε ότι η προσφορά της Εταιρείας VIVA PAYMENTS SERVICES S.A. δεν κρίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή, εφόσον έλαβε υπόψη τους λόγους/εξηγήσεις που δόθηκαν από την Εταιρεία VIVA PAYMENTS SERVICES S.A. σε σχέση με την τιμή της προσφοράς της. Κατά τη συζήτηση, έγιναν αποδεκτά από το Συμβούλιο Προσφορών τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που όπως ανέφερε ο οικονομικός φορέας στις εξηγήσεις του προκύπτουν από τη δραστηριοποίηση της εταιρείας σε μεγάλο αριθμό χωρών και η δήλωση ότι το υπολογισμένο περιθώριο κέρδους που περιλαμβάνεται στην οικονομική προσφορά είναι ικανοποιητικό για δραστηριοποίηση της εταιρείας στην τοπική αγορά. Ως αποτέλεσμα της συζήτησης μεταξύ των μελών του Συμβουλίου Προσφορών και λαμβάνοντας υπόψη τη φύση του αντικειμένου της σύμβασης, διαφαίνεται ότι η εταιρεία θα είναι σε θέση να ανταποκριθεί και δεν προκαλείται οποιαδήποτε ανησυχία όσον αφορά την επιτυχή εκτέλεση της σύμβασης λόγω της προσφερθείσας τιμής.

Ενόψει των πιο πάνω το Συμβούλιο Προσφορών αποφάσισε ομόφωνα να υιοθετήσει τις εισηγήσεις της Επιτροπής Αξιολόγησης για ανάθεση των τμημάτων 1 και 2 του παρόντος Διαγωνισμού στην εταιρεία Viva Payments Services S.A. για το ποσό των €3.921.273,72 και €172.942,88 αντίστοιχα, η προσφορά της οποίας έχει αναδειχθεί ως η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής ανά Τμήμα».

Σαφώς, η απόφαση του αρμοδίου οργάνου είναι πλήρως αιτιολογημένη, κατά τρόπο που δεν δημιουργεί οποιεσδήποτε αμφιβολίες ως προς τους λόγους λήψης της απόφασης.

Αναφορικά με τον πέμπτο λόγο ακύρωσης που προβάλλουν οι Αιτητές, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση λήφθηκε από την Αναθέτουσα Αρχή λαμβάνοντας λανθασμένα κριτήρια και/ή λανθασμένη βάση σύγκρισης κατά παράβαση των

αρχών της ισότητας, της απαγόρευσης διακρίσεων και της διαφάνειας, υιοθετώ την θέση της Αναθέτουσας Αρχής ότι, για σκοπούς αξιολόγησης και κατάταξης των προσφορών, θεωρεί ότι οι συναλλαγές θα πραγματοποιηθούν είτε μέσω της χρήσης καρτών (Τμήμα 1 – όλες οι συναλλαγές), είτε μέσω του Account Payment Initiation (Τμήμα 2 – συναλλαγές που θα μεταφερθούν στο PGW “Αριάδνη”). Επομένως, οι οικονομικές προσφορές για το Τμήμα 1 και το Τμήμα 2 δεν μπορούν να προστεθούν, αφού αφορούν (εξαιρουμένων των συναλλαγών μέσω POS) τις ίδιες ακριβώς συναλλαγές. Είναι προφανές ότι οι συναλλαγές του Δημοσίου δεν θα διπλασιαστούν με την εισαγωγή και μόνο ενός καινούριου τρόπου διεκπεραίωσης των συναλλαγών όπως γινόταν ξεκάθαρα στους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς μέσω των Σημειώσεων των Εντύπων 9Α για τα Τμήματα 1 και 2.

Ο έκτος λόγος απόρριψης που προβάλλουν οι Αιτητές, περί έλλειψης έρευνας επί των εξηγήσεων που έδωσε ο Επιτυχών κατά τις διευκρινήσεις που του ζητήθηκαν, έχει κατ’ ουσίαν κριθεί ανωτέρω, στον χειρισμό του ισχυρισμού περί ασυνήθιστα χαμηλής τιμής και, ως εκ τούτου δεν ευσταθεί. Ασφαλώς, ούτε και με τεχνικά θέματα που τίθενται δύναμαι να ασχοληθώ, ως φυσικά καθορίζει και η νομολογία που διέπει την λειτουργία της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, αλλά, ούτε και μπορώ να σχολιάσω θέσεις και απόψεις των Αιτητών που ευρίσκονται πέραν του πλαισίου που καθορίζει η διαδικασία του διαγωνισμού. Ασφαλώς, ούτε και τον ρόλο της Επιτροπής Αξιολόγησης δύναμαι να αναλάβω ή υποκαταστήσω. Με ικανοποιεί ότι η Αναθέτουσα Αρχή ερεύνησε και αιτιολόγησε δεόντως τα ευρήματα της σε σχέση με τις δοθείσες διευκρινήσεις.

Ο έβδομος λόγος ακύρωσης που προβάλλουν οι Αιτητές δεν τυγχάνει συγκεκριμένης υποστήριξης από μέρους των, πέραν του γενικού ισχυρισμού ότι «η πράξη /απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής πάσχει καθότι είναι παντελώς αδικαιολόγητη και/ή δεν έχει δικαιολογηθεί επαρκώς». Απορρίπτω τον λόγο αυτό βασιζόμενος στο σύνολο των περιεχομένων του Διοικητικού Φακέλλου αλλά και στο απαντητικό περιεχόμενο της γραπτής αγόρευσης της Αναθέτουσας Αρχής.

Τέλος και αναφορικά με τον όγδοο λόγο ακύρωσης που προβάλλουν οι Αιτητές, θα συμφωνήσω με την Αναθέτουσα Αρχή ότι, η επί μέρους πληροφόρηση που δεν ήταν δυνατόν να εξαχθεί από το Έντυπο 3 του Επιτυχόντα και η οποία αφορούσε οικονομικές καταστάσεις εταιρειών που αποτελούν ιστορικά στοιχεία και ευρίσκονται ελεύθερα διαθέσιμες στο διαδίκτυο, διερευνήθηκε από την Επιτροπή Αξιολόγησης (διαδικτυακά), με την εξασφάλιση δημόσια διαθέσιμων στοιχείων τα οποία ικανοποιούσαν τις όποιες διευκρινήσεις απαιτούντο.

Ως εκ των ανωτέρω, κρίνω ότι τα υπό κρίση θέματα δεν μπορούν να αποτελέσουν λόγο ακύρωσης της απόφασης της Αναθέτουσας Αρχής, η οποία και πρέπει κατά την άποψη μου να επικυρωθεί.

.....
Γιώργος Αναστασίου
Μέλος